रुणद्धि पीडयति ॥ मृदु सिकताप्रायं ॥ सोत्सेधमुच्छ्रायवत्तीरं ॥ अंबुरयोनदीवेगइव ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ममचिंतां लक्षयामासेत्यन्वयः ॥ एवंचिंतया शल्यंनोद्धरतीतिज्ञातवान् परमार्थः शास्त्रतत्त्वं ॥ परमार्तवदितिपाठे परमार्तःसन्नित्यर्थः ॥ ४८ ॥ क्षयं शक्तिक्षयं गतः प्राप्तः विवृत्तांगः परावृत्तनेत्रः ॥ अचेष्टमानः हस्तपादादिचेष्टारहितः ॥ धैर्येण शोकं संस्तभ्याहंस्थिरचित्तोभवामि ममचित्ते मोहोनास्तीत्यर्थः ॥ अतोयद्वदामि तत्शृणुइत्यर्थः शोकं ब्रह्महत्याभिजं संस्तभ्य त्यक्त्वा ॥ अधुनास्थिरचित्तोभ

रुणद्धिमृदुसोत्सेधंतीरमंबुरयोयथा॥ सशल्यःक्लिश्यतेप्राणैर्विशल्योविनशिष्यति॥ ४६॥ इतिमामविशच्चिंतातस्यशल्यापकर्षणे॥ दुःखितस्यचदीनस्यममशोकातुरस्यच॥ ४७॥ लक्षयामाससक्रुद्धिश्चिंतांमुनिसुतस्तदा॥ ताम्यमानंसमांकृच्छ्रादुवाचपरमार्थवित्॥ ४८॥ सीदमानोविवृत्तांगोचेष्टमानोगतःक्षयं॥ संस्तभ्यशोकंधैर्येणस्थिरचित्तोभवाम्यहं॥ ४९॥ ब्रह्महत्याकृतंतापंहृदयादपनीयतां॥ नद्विजातिरहंराजन्माभूत्तेमनसोव्यथा॥ ५०॥ शूद्रायामस्मिवैश्येनजातोनरवराधिप॥ इतीववदतःकृच्छ्राद्बाणाभिहतमर्मणः॥ ५१॥ विघूर्णतोविचेष्टस्यवेपमानस्यभूतले॥ तस्यत्वाताम्यमानस्यतंबाणमहमुद्धरं॥ ५२॥ समामुद्वीक्ष्यसंत्रस्तोजहौप्राणांस्तपोधनः॥ ५३॥ जलार्द्रगात्रंतुविलप्यकृच्छ्रंमर्मव्रणंसंततमुच्छ्वसंतं॥ ततःसरय्वांतमहंशयानंसमीक्ष्यभद्रेसुभृशंविषण्णः॥ ५४॥ इत्यार्षेश्रीरामायणे वा० आ० अयो० त्रिषष्टितमःसर्गः॥ ६३॥ ॥ ७॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७॥ वधमप्रतिरूपंतुमहर्षेस्तस्यराघवः॥ विलपन्नेवधर्मात्माकौसल्यामिदमब्रवीत्॥ १ ॥

वेतिपाठांतरेर्थः ॥ ४९ ॥ अतोब्रह्महत्याकृतं तापं क्षयं अर्धर्चादिस्तापशब्दः ॥ ५० ॥ वैश्येन शूद्रायांजातःकरणः इतीव इत्येवंजातीयकं ॥ ५१ ॥ आताम्यमानस्य ताम्यतः॥ व्यथयासंकुचितांगस्येतियावत् ॥ उद्धरं अडभावआर्षः ॥ ५२ ॥ संत्रस्तः प्राणहरत्वात् ॥ तपोधनस्तत्कुमारः ॥ ५३ ॥ कृच्छ्रं मर्मव्रणंप्राप्य विलप्यच संततमुच्छ्वसंतं सरयूतीरेमृत्वाशयानंवीक्ष्याहंभृशंविषण्णोभवमितिकौसल्यांप्रतिउक्तानुवादः ॥ ५४ ॥ इतिरामाभि० त्रिषष्टितमःसर्गः ॥ ६३ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥वधमिति ॥ राघवोदशरथः ॥ वधंस्मृत्वा पुत्रंप्रतिविलपन्नेवकौसल्यामिदमब्रवीदवदत् ॥ १ ॥